

Але й рушниця Палієва, се не була звичайна собі стрільба. Розказують, що коли Семен спалив чорта, приступив до нього старезний дід, білий як сніг, тай каже: »На тобі сю рушницю за те, щось убив сатану, тільки шануй її, будеш ти, каже великий лицар і побіждати меш неприятеля; будеш ти, каже, міняти ся як місяць: місяць: зостарієть ся зостарієш ся і ти; зійде молодим, будеш молодим і ти; Вертай сишу на Січ«. Сказав се дід і Бог зна, де дів ся, бо не простий чоловік він був а святий Апостол. І став Семен воювати сею рушницею, і що наведе нею на ряд ворогів, то вони як полова сиплять ся.

Певна річ, що в усіх тих розказах народних нема багато правди; але то не раз так було за давних козацьких часів, що нарід з уст до уст розказував собі всілякі подібні дива про не одного козака-запорожця, який у горячих борбах вславив ся шаленою відвагою, неколкою силою та диким завзятем. Такі козаки-лицарі звали ся характерниками. До ряду тих народних героїв добув собі швидко приступ і С. Палій.

На Запорожю не зажив Палій довго. З ватагою сміливих людей іде він з Січи в правобічну Україну, що, як ми вже розказували через безнастанні війни майже зовсім була опустіла — і тут починає скликати людей у козаки, задумує заснувати нову українську державу та розширити її з часом на всю Україну. Воля, бртерство і рівність мали бути підвалинами нової держави; давний козацький лад мав стати в місце пансько-шляхотського; козацька рада мала заступити польську управу.

»Братерська наша воля
без хлопа і без пана«

мала віджити знов, як про се каже Шевченко в поемі »Чернець«, де як раз співає ся про Палія.

От і стали до Палія напливати цілі громади народу, що терпів панщину, чи по московським боці, чи у Польщі. Осередком народного руху став Хвастів, і з відти запускали ся ватаги на всі сторони, та вигоняли шляхту, жидів та католицьких ксьондзів. Палій лагодив загальне повстання проти Польщі. І дійсно р. 1701 в купі з гетьманом Самусем запа-